

HIỆN TRẠNG TÍN NGƯỠNG THỜ NỮ THẦN Ở BÌNH DƯƠNG

Văn Thị Thùy Trang

Bình Dương là tỉnh có vị trí địa lý thuận lợi, lịch sử hình thành vùng đất trong tiến trình phát triển phương Nam của tổ quốc, có hơn 300 năm tuổi. Dân cư ở đây rất đa dạng, vào thế kỷ thứ XVI - XVII, một bộ phận dân cư người Việt từ Ngũ Quảng đã đến vùng đất này khai dựng lập làng. Trong suốt chiều dài lịch sử ấy, lưu dân người Việt và các cộng đồng cư dân khác cùng chung sống, có sự giao thoa văn hoá nhiều miền, đặc trưng và đa dạng góp phần làm nên những giá trị văn hóa mang đậm nét văn hóa vùng, cộng cư cùng phát triển rất hài hòa.

Một trong những giá trị văn hóa còn hiện tồn đến nay ở Bình Dương, thể hiện qua các lễ hội thuộc tín ngưỡng dân gian đặc sắc, được tổ chức hàng năm như: lễ hội Kỳ Yên, lễ hội giỗ tổ nghề Sơn Mai, lễ hội miếu Bà Thiên Hậu Thánh Mẫu (chùa Bà), lễ hội miếu Huỳnh Công ở Lái Thiêu, lễ hội đua ghe, tục cúng đình.... Những lễ hội này góp phần làm giàu thêm di sản văn hoá phi vật thể của địa phương nói riêng và Nam bộ nói chung.

Quá trình lập làng mở đất của cư dân phương Nam còn lưu lại khá rõ nét qua sự hiện tồn bền vững của các ngôi miếu thờ bà, một tín ngưỡng dân gian khá đặc trưng. Do đặc điểm về địa bàn tụ cư xen lẫn Việt – Hoa diễn ra rất sớm, mối quan hệ giao lưu văn hóa vẫn còn in đậm nét qua các ngôi miếu. Nét đan xen, giao lưu văn hóa diễn ra khá mạnh mẽ và liên tục trong suốt chiều dài lịch sử, đem lại phần nào nét phong phú, đa dạng in đậm dấu ấn của từng giai đoạn lịch sử¹.

Theo Ngô Đức Thịnh “Mẫu đều là nữ thần nhưng không phải tất cả nữ thần đều là Mẫu thần, mà chỉ có một số nữ thần được tôn vinh là Mẫu...”². Như vậy, ở Bình Dương hệ thống thờ nữ thần rất đa dạng, riêng về thờ Mẫu thì có “Thiên Hậu Thánh Mẫu” được đặt vào hàng cao hơn do số lượng “tín đồ” cũng như quy mô tổ chức lễ hội hàng năm. Còn những vị nữ thần khác, cả trong tâm linh người dân, cả trong cơ sở thờ tự và quy mô lễ hội có lẽ vị trí của những mẫu thần là ngang nhau. Các vị nữ thần đều là những người bảo vệ xóm ấp, độ mạng nữ giới, ai có điều gì mong mỏi cũng tới cầu xin các bà.

Nữ thần trên đều được thờ phụng tại miếu (Miếu có thể nằm trên một vị trí riêng biệt, cũng có thể nằm trong khuôn viên đình). Trong bối cảnh chung của Nam bộ, cư dân Bình Dương với tâm tính cởi mở, nữ giới cũng có thể tham gia nhưng phụ nữ vẫn muốn có cái gì đích thực là của mình nên nảy sinh ra những miếu thờ nữ thần. Nơi để người ta thể hiện tín ngưỡng, văn hoá tâm linh theo cách của mình. Điều đó giải thích tại sao, dù vẫn có những miếu nam thần, miếu cô hồn, miếu tổ sư,... nhưng số lượng miếu nữ thần ở Bình Dương chiếm tỷ lệ nhiều hơn.

Hiện nay, Bình Dương có sự hiện diện của cả ba lớp thờ Mẫu: lớp thờ Nữ thần, lớp Mẫu thần và lớp Mẫu Tứ Phủ. Trong bài viết này xin không đề cập đến Mẫu Tứ Phủ.

Nữ thần được cư dân Bình Dương thờ phụng có Ngũ hành nương nương, bà chúa tiên, chúa xứ,... trong các đối tượng thờ có cả thiên thần, lẫn ác thần, có thần gốc từ văn hóa Việt Hán, Chăm, Hoa,... có thần độ mạng nữ giới, có thần là tổ nghề, lại có thần phù hộ xóm ấp, hoặc kiêm cả ba chức năng, được thể hiện qua các đối tượng thờ nữ thần như sau:

¹ Văn hóa Người Hoa ở Thành phố HCM – Ts. Trần Hồng Liên chủ biên – 2007- Tr. 42

² Ngô Đức Thịnh 2009, Đạo mẫu Việt Nam, tập 1, NXB Tôn giáo, Hà nội, tr.280

1. Ngũ hành nương nương (五行娘娘).

Theo khảo sát năm 2010, Bình Dương có 181 ngôi miếu, trong đó có 137 miếu thờ và có khoảng 06 miếu có phối thờ Ngũ hành nương nương³. Thể hiện qua các nội dung văn cúng, lễ cúng đình hàng năm cũng đều có mời các bà về phối hưởng. Văn hoá thờ bà Ngũ hành trong tín ngưỡng của cư dân Bình Dương là rất phổ biến. Miếu thờ đa phần là không có linh tượng, có những miếu chỉ ghi chữ: “Ngũ hành nương nương” hoặc bằng tiếng Hán: 五行娘娘 viết thẳng lên tường hay trên bài vị đặt chính giữa miếu và trong miếu có thờ tranh vẽ trên kiếng.

Một số ít miếu có linh tượng thì được mặc quần áo khác nhau theo ngũ hành: Kim, mộc, thủy, hỏa, thổ. Ngày vía bà cũng không thống nhất, được tổ chức rải rác từ tháng 01 đến tháng 11 do tập quán những miếu gần nhau thường tổ chức lễ vía bà không trùng nhau để còn giao lưu nhưng thông thường nhất là vào tháng 2 và tháng 3. Thờ Bà Ngũ hành và cầu mong Bà phù hộ độ trì trong công việc làm ăn, cầu sức khoẻ, cầu may mắn, tránh rủi ro, hoạn nạn... Ở Bình Dương còn có trường hợp chỉ thờ riêng một bà Hoả tinh thần nữ (火精神女) ở khu phố 7, phường Tương Bình Hiệp (Thủ Dầu Một). Miếu có kiến trúc cũ, tựa như chùa một cột, được biết trước kia ở nơi này thường có hoả hoạn nên bà con chung nhau dựng miếu bà và từ đó tới nay ở đây không có hoả hoạn nữa.

2. Thiên Yana Diễm Ngọc Phi (天依婀娜演玉妃), bà Chúa Tiên (主仙), bà Chúa xứ (主處), Ngung Man nương (隅曼娘).

Mặc dù được biết đến rộng rãi với tên là Thiên Yana Diễm Ngọc Phi, nhưng trên thực tế ở Bình Dương không có miếu nào thờ thần với danh hiệu trên cả, mỹ hiệu trên chỉ xuất hiện trong văn cúng của các ngôi đình mà thôi.

Danh xưng bà Chúa Tiên, Chúa Ngọc đều dùng để chỉ nữ thần này nhưng lại chỉ ra nguồn gốc xuất thân. Nếu tín ngưỡng thờ Thiên Yana được đưa trực tiếp từ Huế vào thì gọi là bà Chúa Ngọc (主玉), còn nếu được truyền từ Nha Trang vào thì gọi là bà Chúa Tiên (主仙). Bình Dương không có miếu nào thờ bà Chúa Ngọc, chỉ có khoảng 5 miếu thờ bà Chúa Tiên: “Miếu Bà Chúa Tiên”, ấp 4, xã An Phú, Thuận An; “Miếu ấp 1”, xã Vĩnh Tân, Thuận An; “Miếu Bà”, ấp An Lợi, xã Hoà Lợi, Bến Cát; “Miếu Rừng núi”, ấp 4, xã Thới Hoà, Bến Cát; “Lâm Sơn miếu”, ấp Đồng Tâm, xã Tam Lập, Phú Giáo. Bà là nữ thần độ mạng nữ giới và bảo vệ xóm ấp.

Pô Nugar cũng được biến thành bà mẹ xứ sở của người Việt - bà Chúa Xứ Thánh Mẫu (主處聖母). Do sự giao lưu văn hoá nhiều luồng nên có nhiều miếu trên địa bàn tỉnh phối thờ cả hai vị Chúa Tiên và Chúa Xứ Thánh Mẫu trong một ngôi miếu (miếu ấp 1, Thuận An và “Miếu Bà” ở Bến Cát. Đặc biệt, một số nơi Chúa Xứ được gắn thêm đặc trưng “trung tính”, thường gọi là “Chúa Xứ Nguyên Nhung” (主處元戎) được thờ ở khoảng 4 miếu trong toàn tỉnh, gồm: “Miếu bà”, ấp 4, xã Thới Hoà, Bến Cát; “Miếu Cầu Độn”, xã Chánh Phú Hoà, Bến Cát; “Miếu bà Chúa Xứ, ấp Hoá Nhật, xã Tân Vĩnh Hiệp, Tân Uyên và “Miếu Bà Tân Hiệp”, ấp Tân Phú, xã Tân Hiệp, Tân Uyên.

Nữ thần Uma còn có một ngã rẽ khác là được người Việt biến thành Ngung Man Nương (隅曼娘). Ngung Man nương được xem là thần tiền chủ của vùng đất này nên ở những nơi có

³ Trong đó, có Miếu Bà Đất Cuộc thờ Ngũ hành Nương Nương ở xã Đất Cuộc, hiện Tân Uyên, tỉnh Bình Dương được xếp hạng là di tích lịch sử - văn hóa cấp tỉnh (theo Quyết định số 381/QĐ-UBND, ngày 28/1/2011). Vì ở đây toàn xã chỉ có một ngôi miếu Bà là tín ngưỡng duy nhất, miếu được xem như một cơ sở đình làng.

thờ vị thần này hàng năm thường tổ chức lễ “Tá thổ”, “Mãi thổ” mang ý nghĩa người dân địa phương xin được “thuê đất” hoặc “mua đất” của chủ cũ để làm ăn sinh sống.

Qua những danh xưng khác nhau phản ánh quá trình giao lưu giữa những luồng văn hoá khác nhau. Bà Chúa xứ ở Bình Dương có gần 60 miếu thờ hoặc phối thờ, chiếm vị thế hơn hẳn những danh xưng khác như: Bà Chúa Tiên (05 miếu), Chúa xứ Nguyên Nhung (04 miếu), Ngung Man nương (2 miếu: “Miếu Ông Cây điệp”, ấp Tân Bình, xã Tân Hiệp, Tân Uyên và tòng tự ở “Miếu Bà Chúa xứ, ấp Hoá Nhật, xã Tân Vĩnh Hiệp, Tân Uyên). Điều này cho thấy những dấu ấn còn lưu lại quá trình Việt hoá nữ thần có nguồn gốc Ấn Độ giáo này rất mạnh. Nó phản ánh tính chất đặc trưng của loại hình tín ngưỡng dân gian: “Một trong những đặc trưng tiêu biểu của loại hình tín ngưỡng dân gian là tiếp biến hình tượng-cụ thể hoá những vị thánh thần có dáng dấp, chức năng, tâm tính-tuy chỉ là suy tưởng-phù hợp với tầng lớp nhân dân nghèo khó”⁴

3. *Cửu Thiên Huyền Nữ* (九天玄女).

Đây là một vị thần của Đạo giáo và tín ngưỡng thờ bà có nguồn gốc từ Trung Quốc.⁵ Tại Bình Dương có 03 miếu thờ, phân bố rải rác ở các huyện: Tân Uyên (“Miếu Cây Đa, ấp 2, xã Vĩnh Tân), huyện Bến Cát (“Miếu Cây Sộp, ấp 8, xã Chánh Phú Hoà), Thủ Dầu Một (“Miếu Bà, Kp.3, P. Hiệp Thành), vía vào tháng giêng, riêng nghề mộc có lễ cúng thần cùng tổ sư vào tháng chạp, những gia đình làm nghề khác như nghề nhang khi cúng cuối năm cũng đều cúng bà; các đình trong lễ cúng đều có mời thần về phối hưởng. Sắc phong hoặc trong văn cúng thường ghi là “Cửu Thiên Huyền nữ chi thần”(九天玄女之神). Ở những địa phương thờ bà, bà được tôn vinh là nữ thần bảo vệ xóm ấp, nữ thần “bổn mạng” của nữ giới. Lễ cúng bà thường là đồ mặn gồm heo, gà, xôi, có tổ chức hát bóng rỗi, múa mâm vàng, mâm bạc.

4. *Thiên Hậu Thánh Mẫu* (天后聖母).

Người Hoa đến định cư vùng đất Thủ Dầu Một - Bình Dương chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố lịch sử, tụ cư lập nghiệp và phát triển ở các vùng khác nhau. Trong đó có lẽ tụ cư đông đảo nhất và sớm nhất là ở các vùng Lái Thiêu, Búng, Chánh Nghĩa, Phú Cường, Tân Phước Khánh, Uyên Hưng... và những vùng muộn hơn, vào các thời điểm lịch sử khác như: Dĩ An, Bến Cát, Dầu Tiếng, Phú Giáo... Nhóm người Hoa lưu tán họ có đặc điểm chung đó là bảo lưu những giá trị văn hóa truyền thống họ tộc mình về phong tục, tập quán, tín ngưỡng dân gian và tôn giáo. Tiêu biểu và thể hiện nổi bật nhất qua các cơ sở tín ngưỡng miếu bà... mà người dân địa phương và cả cộng đồng người Hoa thường quen gọi là Chùa bà Thiên Hậu Thánh Mẫu được cộng cư, giao thoa, hòa nhập văn hóa Việt - Hoa phát triển một cách hài hòa.

Người Hoa đến tụ cư, lập nghiệp, sinh sống tại Thủ Dầu Một – Bình Dương, họ đã mang theo huyền thoại và đức tin về Thiên Hậu Thánh Mẫu là người được xem như Thần phù hộ cho người đi biển, đây là một dạng tín ngưỡng dân gian. Tuy được triều đình Trung Quốc sắc phong nhưng Thiên Hậu Thánh Mẫu được dân gian xem như là Phật, do đó cơ sở thờ tự Thiên Hậu Thánh Mẫu thay vì được gọi là cung, đền, miếu... thì phần lớn dân gian quen gọi “Thiên Hậu Cung 天后宮” là chùa Bà.

Hiện nay ở Bình Dương có 8 cơ sở thờ Thiên Hậu Thánh Mẫu – chùa bà. Hầu hết vị trí nằm cạnh sông nước, thị tứ là những nơi được chọn điểm xây miếu thờ tự Thiên Hậu Thánh

⁴ Nguyễn Hữu Thông, 2001, tr 51-52.

⁵ Theo truyền thuyết, bà học trò của Tây Vương mẫu (Thánh Mẫu nguyên quân 聖母元君) đã giúp Hữu Hùng thị đánh bại Xi Vương 蚩尤 để lên ngôi Hoàng Đế 黃帝 nên người ta cho rằng nữ thần này là một vị thần quân sự linh thiêng và khi vào trong dân gian bà được tôn thờ là vị thần có uy lực mạnh mẽ trong việc trừ tà ma.

Mẫu, điển hình như ngôi miếu thờ bà tại đường Ngô Quyền thị trấn Lái Thiêu, miếu Thiên Hậu ở rạch Hương Chủ Hiền, miếu bà ở chợ Búng, miếu bà Bưng Cầu, miếu bà Thiên Hậu ở Dầu Tiếng... tại thành phố mới Bình Dương cũng có 01 ngôi miếu thờ tự bà. Đặc biệt, “Thiên Hậu Cung” – chùa Bà đường Nguyễn Du, phường Phú Cường, đây là cơ sở thờ tự được đông đảo người dân khắp các nơi đến lễ bái và lễ hội cũng diễn ra đông nhất. Bên trong miếu còn có tòng tự cốt tượng Ngũ Hành Nương Nương (đây là các vị thần thuộc tín ngưỡng dân gian người Việt).⁶

Thiên Hậu Thánh Mẫu là một vị thần Biển, chuyên phù hộ, cứu nạn cho người đi biển. Bà Thiên Hậu ở Bình Dương còn được tín ngưỡng như là một vị “Phúc Lộc Thần” của người Hoa lẫn người Việt. Những người đi viếng (miếu) chùa đều có mục đích cầu xin sự may mắn và tài lộc trong cuộc sống, trong công việc làm ăn mưu sinh, được thể hiện qua các hình thức như: đầu giá lồng đèn, thỉnh lộc nhang đèn, hoa, quả, dầu ăn,... và vay tiền bà, cầu xin có con cái,...

Các cơ sở thờ Thiên Hậu Thánh Mẫu thường làm lễ vía bà theo ngày vía sanh, vía tử (ngày mất) (23/3 – 9/9 âm lịch). Riêng ở Bình Dương, ngày lễ chính của Bà diễn ra vào ngày 15/1 âm lịch (Rằm tháng Giêng) và rước kiệu bà rất long trọng, qui tụ nhiều chục vạn người khắp nơi về tham dự và số rất đông người đi viếng miếu (chùa bà) đến hết tháng giêng, tạo thành một lễ hội tín ngưỡng lớn nhất ở Đông Nam Bộ.

Đây là một lễ hội lớn mang tính dung hợp và cộng hưởng nhiều yếu tố tín ngưỡng dân gian Hoa – Việt chịu nhiều ảnh hưởng các tôn giáo chính vùng Đông Á: Nho, Lão, Phật...

5. Những vị nữ thần khác

5.1. Thất vị tiên nương (七位仙娘)

Thất vị Tiên nương hay còn gọi là Bảy bà – là bảy cô tiên dưới quyền Tây Vương Mẫu ở cung Diêu Trì. Ở Trung Quốc, tức thờ Thất vị Tiên nương gắn liền với đồng cốt, ở Bình Dương, tại miếu thờ bà ở thị trấn Dầu Tiếng 03 năm một lần cũng tổ chức múa, hát bóng rối làm vui cho các bà.

5.2. Địa Mẫu (地母)

Địa Mẫu là “mẹ đất” là một dạng tín ngưỡng cứu thế. Hình tượng Địa Mẫu là một phụ nữ tóc búi cao, mình mặc áo đen, đứng trên quả đất, giơ hai tay cứu độ. Bình Dương hiện nay có một ngôi miếu thờ Địa Mẫu ở ấp Mỹ Đức, xã Bình Mỹ, huyện Tân Uyên. Lễ vía bà vào ngày 15/2. Trong miếu có tòng tự thêm Thổ Địa, Thần Tài và những cô hồn khác.

5.3 Linh Sơn Thánh Mẫu (靈山聖母)

Vị nữ thần này có thể bắt nguồn từ nữ thần Khamau của người Khmer mà xa xưa có lẽ là nữ thần Kali của Ấn Độ. Linh Sơn Thánh Mẫu là thần núi Linh sơn tức núi Bà Đen (Tây Ninh). Là nữ thần phù hộ xóm ấp, nữ thần hộ từ ngôi tam bảo của người Việt. Hiện có hai miếu thờ bà: “Miếu Gò Mẹ, ấp Bình Thung, xã Bình An, huyện Dĩ An và “Miếu ấp Xóm mới”, ấp Xóm Mới, xã Thanh An, Dầu Tiếng. Cứ 03 năm một lần có tổ chức hát bóng rối, múa chập địa nạng, múa mâm vàng, mâm bạc...

Kết luận

⁶ Có nhiều lý giải cho rằng: vị trí ngôi miếu hiện nay nằm trên nền cũ của miếu thờ Ngũ Hành Nương Nương, nên các vị thần này được tòng tự tại miếu thờ Thiên Hậu, khi miếu xây dựng tại đây.

“Tục thờ mẫu ở Nam bộ là một sự tiếp nối của tục thờ mẫu truyền thống. Qua đó thể hiện ước mơ của con người mong muốn vạn vật được sinh sôi nảy nở hầu đem lại cuộc sống no ấm cho con người. Đồng thời thể hiện đức tin của con người vào sự linh thiêng, phù hộ độ trì của các vị Thánh Mẫu để con người được bình yên trong cuộc sống. Tục thờ mẫu cũng thể hiện tâm lý uống nước nhớ nguồn của con người Việt Nam nói chung, Nam bộ nói riêng khi được sức khỏe, tài lộc và may mắn thì nhớ ơn những người đã phù hộ độ trì cho mình. Đây chính là giá trị nhân bản, giá trị đạo đức và giá trị truyền thống Việt Nam”⁷. Dần dần, do sự giao lưu văn hóa cộng đồng, các vị nữ thần hầu như được thờ phụng và tôn thờ cho dù là người Việt, Hoa, Chăm,...

Tín ngưỡng thờ mẫu thường gắn liền với lễ hội như: lễ hội Thiên Hậu Thánh Mẫu - Chùa Bà ở Bình Dương, lễ cúng kỳ yên ở các đình làng,... Tuy còn tồn tại những hủ tục cần phải loại bỏ dần nhưng rõ ràng tín ngưỡng dân gian luôn mang những giá trị tinh thần cao quý và đó chính là truyền thống nhân văn, đạo đức làm người, văn hóa của dân tộc từ cổ xưa mà chúng ta cần bảo tồn, giữ gìn và phát huy những giá trị đẹp của nó.

Qua thực trạng cách bố trí thờ tự trong những ngôi miếu bà và các vị thần linh khác đa dạng và phong phú của các nhóm cộng đồng ở Bình Dương hiện nay cho thấy sự hòa nhập văn hóa giữa Việt – Hoa diễn ra rất tự nhiên và ôn hòa, cùng phát triển làm cho nét văn hóa mang đậm tín vùng miền.

Những biến đổi trong cách thờ tự hiện nay như sự gia tăng các thần linh trong các ngôi miếu. Thần điện còn được thay đổi khi miếu được trùng tu. Các pháp khí thờ tự cũng thay đổi, các loại đèn điện, thay thế đèn dầu, nhiều vòng hào quang điện tử làm cho ngôi miếu cổ mất đi sự hài hòa, trang nghiêm, các loại trái cây, hoa cúng bằng nhựa khá tinh xảo được đưa vào cúng bái quanh năm, nhang điện, bàn thờ cúng thay bằng xi măng.

Riêng Lễ hội tiêu biểu của thờ thánh Mẫu là lễ hội (Chùa Bà) Thiên Hậu Cung của 4 bang người Hoa ở Phú Cường (Thủ Dầu Một) và tất cả các cơ sở thờ tự Bà Thiên Hậu tại Bình Dương đều đồng loạt lễ hội được tổ chức vào ngày 15/1 âm lịch hàng năm, cộng với lễ Phật Rằm tháng Giêng tạo nên một không khí lễ hội sôi động Rằm tháng Giêng ở Bình Dương, diễn ra lễ hội rước cộ Bà rất long trọng, thu hút hàng chục vạn người từ khắp các nơi về tham dự.

Đây là lễ hội mang tính dung hợp và cộng hưởng nhiều yếu tố văn hóa dân gian Hoa – Việt chịu nhiều ảnh hưởng các tôn giáo chính vùng Đông Á: Nho, Lão, Phật. Thể hiện qua Tết Nguyên Tiêu, rằm lớn đầu xuân của chùa Phật, lễ Thượng Nguyên của Đạo giáo – là lễ vía thần “Thiên Quang Tán Phước” cầu được hưởng phúc đức tài lộc... đã được cộng hưởng mạnh mẽ và diễn ra cùng một thời điểm, thời tiết thích hợp nhất trong năm ngày Rằm tháng giêng, ngày rằm xuân đầu năm. Chính những yếu tố lễ hội miếu bà Bình Dương ngày Rằm tháng Giêng trở thành lễ hội tín ngưỡng văn hóa dân gian đặc sắc, lớn nhất Nam bộ.⁸

Kiến nghị và đề xuất

Qua những đặc trưng, tiêu biểu các cơ sở tín ngưỡng và lễ hội truyền thống đặc biệt của cộng đồng người Hoa ở Bình Dương, cần có những giải pháp bảo tồn những tín ngưỡng, lễ hội mang đậm yếu tố văn hóa dân gian như lễ hội Rằm tháng Giêng, lễ kỳ Yên hàng năm.

- Cần chọn một trong những cơ sở tín ngưỡng dân gian thờ Thiên Hậu Thánh Mẫu đề nghị lập hồ sơ công nhận di tích lịch sử - văn hóa cấp tỉnh hoặc cấp quốc gia.

⁷ <http://www.baocantho.com.vn/?mod=detnews&catid=302&id=68983>

⁸ Bình Dương Danh Lam Cổ Tự – tr.39

- Cần tổ chức sưu tầm, phiên dịch và biên soạn nội dung văn cúng tế, quy trình hành lễ hội... để bảo lưu cho thế hệ con cháu đời sau không thất truyền những giá trị văn hóa truyền thống.
- Cần bảo quản và giữ gìn những di sản văn hóa trong thờ tự như: cốt tượng gỗ, những di vật đồ đồng, những đồ gốm có ký hiệu niên đại và chữ Hán, các bao lam, phù điêu, liên đới, hoành phi có niên đại cao và đạt trình độ kỹ thuật, mỹ thuật...
- Cần vận động các cơ sở thờ tự tín ngưỡng dân gian bảo quản, duy trì độ bền chắc của tượng và màu sắc cho tượng. Hiện nay, đa phần cơ sở thờ tự đưa những loại sơn nhũ vàng óng ánh kim tuyến sơn phủ lên tượng, chữ, phù điêu...buôn bán tràn lan trước trong cơ sở thờ tự; tình trạng lễ hội còn diễn ra các tệ nạn tăng giá, xin xỏ....làm mất cảnh quan và tính thẩm mỹ.

Cuộc sống ngày càng phát triển, nhu cầu hưởng thụ văn hóa cũng phát sinh nhiều yếu tố mới, nhất là lễ hội tín ngưỡng dân gian. Cần thiết nên cho xây dựng quy chế hoạt động lễ hội, nhằm hướng hoạt động này vào sự bảo lưu tính truyền thống, lễ hội đáp ứng nhu cầu tín ngưỡng tâm linh, vui chơi giải trí lành mạnh và hạn chế, loại trừ các hủ tục mê tín dị đoan, các kiểu mua thần bán thánh, hạn chế tục lệ đốt giấy tiền vàng bạc, đồ mã gây lãng phí.

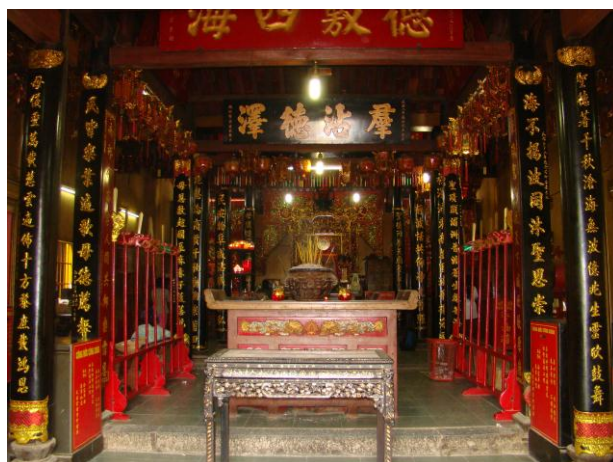
Tài liệu tham khảo

1. *Hạ Trúc, tín ngưỡng thờ nữ thần ở Bình Dương, Thông tin khoa học lịch sử Bình Dương số 21/2011.*
2. *Hội khoa học lịch sử Bình Dương, TS. Huỳnh Ngọc Đáng (chủ biên), Người Hoa ở Bình Dương, NXB chính trị quốc gia – Sự thật, tr 489, 490 và 571,572*
3. *Ngô Đức Thịnh, Về tín ngưỡng và lễ hội cổ truyền, Viện Văn hoá và Nxb. Văn hoá thông tin.*
4. *Nguyễn Hữu Thông (chủ biên), Tín ngưỡng thờ Mẫu ở miền Trung Việt Nam, Nxb.Thuận Hoá, Huế, 2001.*
5. *Trần Đại Vinh, tín ngưỡng dân gian Huế, Nxb. Thuận Hoá, Huế, 1995.*
6. *Tư liệu điền dã cá nhân 2010.*
7. http://www.baobinhduong.org.vn/newsdetails/1D3FE19537B/_Hien_phap_2013_Tai_khang_dinh_ve_quyen_tu_do_tin_nguong.aspx
8. <http://www.baotangphunu.com/bo-suu-tap/bo-suu-tap-ve-tin-nguong-tho-ba>
9. <http://www.baocantho.com.vn/?mod=detnews&catid=302&id=68983>

Ảnh: Văn Thị Thùy Trang (2012)

Cổng tam quan miếu bà Thiên Hậu (Phú Cường, Thủ Dầu Một)

Ảnh: Văn thị Thùy Trang (2012)

Chánh điện miếu bà Thiên Hậu (Phú Cường, Thủ Dầu Một)

Ảnh: Văn thị Thùy Trang

Linh Tượng Thiên Hậu Thánh Mẫu (miếu bà Thiên Hậu, Phú Cường, Thủ Dầu Một)

Ảnh: Văn thị Thùy Trang (2010)

Linh tượng Ngũ Hành Nương Nương – Miếu bà Đất Cuốc, Tân Uyên, Bình Dương

ẢNH NGUỒN:

http://www.baobinhduong.org.vn/newsdetails/1D3FE19537B/_Hien_phap_2013_Tai_khang_dinh_ve_quyen_tu_do_tin_nguong.aspx

Cứ mỗi độ xuân về, vào dịp rằm tháng giêng (âm lịch), hàng vạn khách hành hương từ mọi miền đất nước đổ về TP.Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương đi lễ hội chùa Bà Thiên Hậu. Phục vụ nhu cầu tâm linh, Tổng Công ty Becamex IDC đã kết hợp với bốn bang người Hoa thực hiện xây thêm công trình chùa Bà Thiên Hậu tại thành phố mới Bình Dương với quy mô rộng lớn để đáp ứng nguyện vọng của khách hành hương